

تأثیر تمرینات استقامتی شدید همراه با مکمل دهی پودر سفیده تخم مرغ و پودر جوانه گندم بر VO_{2max} و NT- proBNP، IL-6 دوندگان استقامتی

عبداله نیلوفری^۱، دکتر فواید فیض الهی^۲، دکتر فریبا آقائی^۲، دکتر مهسا محسن زاده^۲

۱- دانشجوی دکترای گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

۲- مرکز تحقیقات مراقبت بالینی و ارتقای سلامت، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

نویسنده مسئول: دانشجوی دکترای گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

چکیده

فعالیت ورزشی تأثیر چشمگیری در کاهش مشکلات ناشی از بروز بیماری‌های مختلف قلبی-عروقی و سیستم ایمنی دارند. اهمیت مصرف پروتئین و کربوهیدرات برای ورزشکاران استقامتی را به خوبی ثابت کرده‌اند. این مطالعه بررسی تأثیر مکمل غذایی حاوی پودر سفیده تخم مرغ و پودر جوانه گندم بر افزایش سطح ایمنی، تنفسی و الکترو کاردیو گرام قلب ورزشکاران با تمرینات استقامتی شدید بود. در این مطالعه ۲۴ ورزشکار دو استقامتی با دامنه سنی ۱۸ تا ۳۰ سال و BMI کمتر از ۲۵ کیلوگرم بر متر مربع، در برنامه تمرینی استقامتی شدید استفاده شدند که به صورت تصادفی به دو گروه تمرین+مکمل (۱۲ نفر) و تمرین (۱۲ نفر) تقسیم شدند. پس از تکمیل پرسشنامه (شامل اطلاعات شخصی، سابقه فعالیت ورزشی، سابقه بیماری و سابقه خانوادگی) توسط ورزشکاران، تمامی شرایط شرکت در آزمون به ورزشکاران توضیح داده شد. در این مطالعه که در پیش آزمون دو گروه در شاخص‌های VO_{2max} و NT- proBNP، IL-6 و نیز پس آزمون دو گروه در شاخص‌های IL-6 و NT- proBNP اختلاف معنی داری از نظر آماری مشاهده نشد. هرچند که بین پس آزمون دو گروه تنها در شاخص VO_{2max} اختلاف معنی داری مشاهده شد. علاوه بر این نتایج حاصل از آزمون t وابسته اختلاف معنی داری را در دو مرحله اندازه گیری پیش آزمون و پس آزمون در گروه تمرین برای شاخص‌های VO_{2max} و NT- proBNP، IL-6 نشان داد. همچنین اختلاف معنی داری در دو مرحله اندازه گیری پیش آزمون و پس آزمون در گروه تمرین+مکمل برای شاخص VO_{2max} و NT- proBNP مشاهده شد اما برای شاخص IL-6 چنین نتایجی مشاهده نشد.

واژگان کلیدی: الکترو کاردیو گرام، تمرینات استقامتی شدید، سطح ایمنی، پودر سفیده تخم مرغ، پودر جوانه گندم

مقدمه

دور نمای مطالعات ورزشی از این نظریه حمایت می کنند که فعالیت های ورزشی منظم با شدت متوسط برای سلامتی مفید است و مدارک قابل توجهی نشان داده اند تمرینات شدید ورزشی می تواند اثرات مؤثری بر جنبه های مختلف سلامتی داشته باشند (Claessens et al, 2000). تمرینات استقامتی به مدت چندین ساعت طول می کشد که در حین تمرینات، گلیکوژن عضلانی، همراه با قند خون و ذخایر چربی موجود در عضلات، منبع اصلی سوخت برای ۹۰-۱۲۰ دقیقه ابتدایی تمرین به شمار می روند. با افزایش مدت زمان تمرین، ذخایر گلیکوژن عضلانی تخلیه شده و اکسیژن چربی سهم بیشتری از نیاز انرژی فعالیت ورزشی را بر عهده می گیرد. با این حال ذخیره چربی از میزان بالایی برخوردار است و می تواند سوخت مورد نیاز در طولانی مدت را فراهم نماید. از همین روی سرعت آزاد شدن انرژی از ذخایر چربی، عامل محدود کننده در فعالیت های ورزشی با شدت بالاست. بنابراین افزایش ذخایر گلیکوژن عضلانی، قبل از شروع فعالیت ورزشی استقامتی و مصرف منابع انرژی کربوهیدرات در تمرینات و مسابقات، به منظور حفظ عملکرد مطلوب، بسیار حیاتی است. از همین روی نیاز به انرژی برای تمرینات روزانه و آمادگی شرکت در مسابقات استقامتی و فوق استقامتی بسیار حائز اهمیت است و تأمین انرژی کافی ضروری است. (Hawkrigde et al, 2005) به ویژه، ممکن است پس از چند روز تمرین سنگین، در صورت عدم توجه مناسب به دریافت کربوهیدرات رژیمی، ذخایر گلیکوژن عضلانی تخلیه شود که این موضوع می تواند به طور همزمان بر سیستم های مختلفی از جمله سیستم ایمنی و قلبی-عروقی فرد اثر گذار باشد (Claessens et al, 2000) (Hawkrigde et al, 2005).

به دنبال افزایش نارسایی قلبی در ورزشکاران در دهه های اخیر و مشاهدات اولیه از گرانول های ترشحی در بافت بطنی، مدارکی نشان می دهند قلب همانند یک غده درون ریز، ماده ای پپتیدی به نام فاکتور ناتوریتیک بطنی BNP¹ ترشح می کند (Hawkrigde et al, 2005). مطالعاتی که نشانگرهای اختصاصی قلبی را سنجیده اند، ارزیابی غلظت پلاسمایی را به عنوان یک شاخص تشخیصی برای شناسایی و پیش گویی نارسایی قلبی یا افراد مظنون به بیماری قلبی معرفی کرده اند که مقادیر آن متناسب با شدت نارسایی قلبی افزایش می یابد (Cardarelli et al, 2003) (Scharhag et al, 2008). در رابطه با پاسخ NT-proBNP² به فعالیت ورزشی استقامتی در ورزشکاران اختلاف نظرهای بسیاری مشاهده شده است. در ارزیابی آسیب شناختی در ورزشکاران، ویدوتو و همکاران (۲۰۰۵) و میدلتون و همکاران (۲۰۰۶)

¹ Brain Natriuretic Peptide
² N-terminal protein Brain Natriuretic Peptide

در پژوهش‌های خود، افزایش میزان NT-proBNP پلاسما را بعد از فعالیت‌های ورزشی استقامتی شدید گزارش کرده‌اند (Middleton et al, 2006) (Vidotto et al, 2005). در مقابل بارتک و همکارانش (۲۰۰۵) تفاوت معنی‌داری را بین میزان پلاسمایی NT-proBNP قبل و بعد از فعالیت ورزشی استقامتی گزارش نکرده‌اند (Bartek et al, 2005). در مطالعه‌ای توماس و همکارانش (۲۰۰۶)، افزایش میزان پلاسمایی NT-proBNP را مربوط به اختلال عملکرد قلبی در ورزشکاران جوان گزارش کرده‌اند (Neilan et al, 2006). در حالی که میدلتون و همکارانش (۲۰۰۶) در پژوهش خود نشان دادند افزایش میزان پلاسمایی NT-proBNP در ورزشکاران را نمی‌توان با اختلال عملکرد قلبی مربوط دانست (Middleton et al, 2006). هرچند مکانیسم‌های ترشح NT-proBNP پلاسما و علل یا عوامل مؤثر در میزان ترشح این نورهورمون هنگام فعالیت ورزشی استقامتی در ورزشکاران به‌طور دقیق شناخته نشده است، اما به‌تازگی فرض شده است که علل افزایش ناشی از ورزش در میزان NT-proBNP پلاسما می‌تواند ترشح سایتوکاین‌های التهابی باشد. این فرض ریشه در این مشاهدات دارد که سایتوکاین‌های پیش التهابی بیان ژن BNP و ترشح آن را تعدیل می‌کنند (Ma KK et al, 2004). چندین مطالعه ثابت کرده‌اند که افزایش سایتوکاین‌ها به‌ویژه IL-6 عملکرد قلبی را به شدت تعدیل می‌کند و می‌تواند به آسیب میوسیت‌ها منجر شود. در ارتباط با شدت آسیب بافت‌ها و التهاب ناشی از آن برخی محققان بیان کرده‌اند انقباض‌های شدید می‌تواند مکانیزم تولید و ترشح IL-6 را تحت تأثیر قرار دهد و آسیب ناشی از فعالیت ورزشی را محرک اولیه تولید و ترشح IL-6 بیان می‌کنند. میزان پلاسمایی IL-6 را به شدت اختلال عملکرد بطن چپ و یک عامل مهم در پیشرفت نارسایی قلبی مربوط می‌دانند (Kanda et al, 2004). نیمن و همکارانش (۲۰۰۵)، ارتباط بین افزایش میزان IL-6 و آسیب عضله را هنگام فعالیت ورزشی طولانی مدت گزارش کرده‌اند (Nieman et al, 2005). چن یامین و همکاران (۲۰۰۸)، نیز از نقش سایتوکاین‌ها در پاسخ به فرآیندهای التهابی و آسیب عضله حمایت کردند (Yamin et al, 2008). اما کوپر و همکارانش (۲۰۱۶)، ارتباطی بین میزان IL-6 و آسیب عضله در ورزشکاران گزارش نکرده‌اند که با نتایج پژوهش‌های پیشین اختلاف دارد (Cooper et al, 2016).

مطالعات در ارتباط با مصرف مکمل سفیده تخم‌مرغ به‌طور قابل توجهی در پژوهش‌های مختلف صورت گرفته است و اهمیت این مطالعات غالباً به جهت میزان پروتئین مصرفی در دوران ریکاوری است. اهمیت پروتئین مصرفی برای ورزشکاران استقامتی به خوبی ثابت شده است چراکه مصرف انرژی بالا حین تمرینات علاوه بر نیاز به دریافت کربوهیدرات، مصرف پروتئین را نیز می‌طلبد تا بدن در شرایط کاتابولیکی قرار نگیرد و بتواند به وضعیت آنابولیکی و

ترمیمی بافت‌های تخریب‌شده هنگام تمرینات بازگردد (Hida et al, 2012). محققان نشان داده‌اند که میزان سنتز پروتئین عضلانی پس از فعالیت ورزشی با مصرف سفیده تخم‌مرغ افزایش می‌یابد (Hida et al, 2012). از سوی دیگر محققان دیگری عنوان کرده‌اند که اهمیت متغیر میزان مصرف پروتئین روزانه نسبت به متغیر زمان مصرف بیشتر است و به عبارتی برای اثرگذاری بیشتر بر MPS باید میزان مصرف روزانه را بیشتر مورد تأکید قرارداد و تا دستیابی به مقادیر ضروری برای ورزشکاران استقامتی ادامه داد (Cooper et al, 2016). از همین روی مصرف همزمان کربوهیدرات و پروتئین برای ورزشکاران استقامتی مخصوصاً آنهایی که به تمرینات شدید می‌پردازند بسیار ضروری است و از جمله مهمترین و پرمصرف‌ترین مکمل‌های غذایی در این بین می‌تواند سفیده تخم‌مرغ همراه با جوانه گندم باشد که علاوه بر بازگردانی کالری مصرفی حین تمرین، اسید آمینه‌های مختلف و ریز مغذی‌ها و ویتامین‌های زیادی نیز همراه خواهد بود و این امر باعث اثرگذاری بسیار بالاتر خواهد شد که البته در مطالعات به‌طور همزمان به این بخش توجه چندانی نشده است و در زمینه عملکرد سیستم ایمنی و نیز اثرات آن بر سیستم قلبی-عروقی همچنان نیاز به مطالعات بیشتری است.

با توجه به مطالب ذکر شده و لزوم بررسی روش‌های مناسب تغذیه‌ای و از همه مهمتر استفاده از مکمل‌های غذایی مناسب توسط ورزشکاران این مطالعه با هدف بررسی تأثیر مکمل غذایی حاوی پودر سفیده تخم‌مرغ و پودر جوانه گندم بر افزایش سطح ایمنی، تنفسی و الکتروکاردیوگرام قلب ورزشکاران با تمرینات استقامتی شدید طراحی گردیده است، علت استفاده از دو ماده غذایی تخم‌مرغ و جوانه گندم به‌عنوان مکمل غذایی در این مطالعه حضور این دو ماده غذایی در ترکیب انواع مختلفی از مکمل‌های موجود در بازار می‌باشد. که در مطالعات مختلفی به بررسی ترکیبات مختلف موجود در این مواد غذایی و تأثیر آن در افزایش توان فیزیکی ورزشکاران پرداخته شده است، اما به پارامترهای مورد بررسی در این تحقیق اشاره‌ای نشده است، بر همین اساس در این مطالعه به معرفی یک مکمل غذایی سالم و ارزان و در دسترس برای ورزشکاران به‌منظور کنترل شرایط تنفسی و قلبی و از همه مهمتر سیستم ایمنی ورزشکار پرداخته شده است.

روش تحقیق

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر از نوع نیمه تجربی است که پس از هماهنگی با هیئت دو و میدانی شهرستان سقز از بین دوندگان استقامتی با حداقل یک سال سابقه شرکت در تمرینات دوی استقامتی، ۲۴ ورزشکار با دامنه سنی ۱۸ تا ۳۰ سال و BMI کمتر از

۲۵ کیلوگرم بر متر مربع، در برنامه تمرینی استقامتی شدید استفاده شدند که به صورت تصادفی به دو گروه تمرین+مکمل (۱۲ نفر) و تمرین (۱۲ نفر) تقسیم شدند. پس از تکمیل پرسشنامه (شامل اطلاعات شخصی، سابقه فعالیت ورزشی، سابقه بیماری و سابقه خانوادگی) توسط ورزشکاران و مطالعه آن، تمامی شرایط شرکت در آزمون به ورزشکاران توضیح داده شد. آزمودنی‌ها پس از آگاهی از شیوه انجام پژوهش به صورت داوطلبانه آمادگی خود را برای شرکت در این پژوهش اعلام کردند و رضایتنامه کتبی جهت انجام آزمون و خون‌گیری از داوطلبان اخذ شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل شرکت در تمرینات دوی استقامتی حداقل به مدت یک سال و حداکثر به مدت سه سال، عدم حضور در تمرینات منظم تداومی و تناوبی هوازی، عدم ابتلا به بیماری و عارضه جسمی-عضلانی، عدم سابقه مصرف سیگار، الکل و دارو، عدم وجود عارضه و سابقه بیماری‌های قلبی-عروقی، تنفسی و وجود بیماری‌های مرتبط با سیستم ایمنی یا بیماری‌های خاصی بود.

روش‌های جمع آوری اطلاعات

۱- ترکیب بدن

برای ارزیابی ترکیبات بدن به ترتیب طول قد آزمودنی‌ها با قدسنج، محیط باسن و کمر با متر نواری با حساسیت ۵ میلی‌متر و درصد چربی بدن و وزن با دستگاه In body اندازه‌گیری شد. تمامی اندازه‌گیری‌ها در حالی انجام شد که آزمودنی‌ها از چهار ساعت قبل از آزمون، از خوردن و آشامیدن خودداری کرده بودند و حتی الامکان مثانه، معده و روده آنها تخلیه شده بود. آزمودنی‌ها پس از معاینه قلبی-عروقی، اندازه‌گیری فشار خون و ثبت الکتروکاردیوگرام توسط پزشک متخصص، مجوز ورود به طرح را کسب کردند. همچنین میزان فشار خون هر آزمودنی قبل از شروع فعالیت بدنی اندازه‌گیری شد.

۲- اندازه‌گیری حداکثر اکسیژن مصرفی

به منظور برآورد حداکثر اکسیژن مصرفی از روش پروتکل بروس روی دستگاه تردمیل استفاده شد. نحوه اجرای آزمون بروس به این صورت بود که این آزمون در ده مرحله سه دقیقه‌ای اجرا شد و در مرحله اول که سرعت ۲/۷۴ کیلومتر در ساعت با شیب ۱۰ درصد بود، هر سه دقیقه هم سرعت و هم شیب دستگاه تا مرحله آخر افزایش یافت. حداکثر اکسیژن مصرفی (بر حسب میلی لیتر بر کیلوگرم در دقیقه) در پروتکل بروس با استفاده از فرمول مخصوص خود محاسبه گردید (Saber et al, 2020).

۳- روش تهیه نمونه‌های خونی

برای اندازه‌گیری نمونه‌های خونی در ابتدا و انتهای دوره پژوهش از تمام آزمودنی‌ها، ۴۸ ساعت قبل از شروع پروتکل تمرینی بین ساعات ۸ تا ۱۰ صبح و در حالت ناشتایی ۱۰ ساعته، پنج میلی‌لیتر خون در حالت نشسته از سیاهرگ بازویی دست راست آزمودنی‌ها گرفته خواهد شد و پس از منعقد شدن، به وسیله دستگاه به مدت ۱۵ دقیقه در دمای چهار درجه سانتی‌گراد با سرعت ۱۵۰۰ دور در دقیقه سانتریفیوژ شده، سپس خون موجود در لوله‌های ساده بدون ماده ضد انعقاد، سرم مورد نظر در دمای منفی ۸۰ درجه فریز شد. از آزمودنی‌ها خواسته شد تا در روز قبل از خونگیری، فعالیت جسمانی شدیدی انجام ندهند و از هیچ نوع مکمل و مواد الکلی استفاده نکنند. در انتهای هشت هفته مطابق با زمان نمونه‌گیری پیش‌آزمون (۴۸ ساعت پس از آخرین جلسه تمرینی)، نمونه‌گیری خونی برای اندازه‌گیری متغیرهای وابسته جهت تعیین پس‌آزمون انجام شد. لازم به ذکر است جمع‌آوری نمونه‌های خونی در آزمایشگاه خون ... و توسط متخصصین صورت گرفت. همچنین ۲۴ ساعت قبل و بعد از نمونه‌گیری رژیم غذایی کنترل شد. در پایان هر مرحله خونگیری نمونه‌ها بلافاصله برای اندازه‌گیری غلظت پلاسمایی NT-proBNP و IL-6 استفاده گردید.

۴- روش اندازه‌گیری NT-proBNP

نمونه خونی برای سنجش میزان پلاسمایی NT-proBNP، قبل، بلافاصله بعد از اولین جلسه تمرین و بعد از ۸ هفته تمرین از ورید قدامی ساعد در وضعیت نشسته و به میزان ۵ سی سی گرفته و درون لوله‌های حاوی EDTA ریخته شد. در پایان مرحله خونگیری، نمونه‌های خونی برای اندازه‌گیری غلظت پلاسمایی NT-proBNP بلافاصله به آزمایشگاه رازی سقز انتقال داده شد. میزان غلظت پلاسمایی NT-proBNP به وسیله دستگاه Path Fast Immuno Analyzer و با استفاده از کیت تخصصی NTproBNP مارک Mitsubishi ساخت کشور ژاپن اندازه‌گیری شد. حساسیت کیت مزبور ۱۲۵pg/ml گزارش شده است. به منظور جلوگیری از تأثیرات احتمالی فعالیت شدید بر نتایج پژوهش، از آزمودنی‌ها خواسته شد تا ۴۸ ساعت پیش از شروع آزمون از هر گونه فعالیت شدید خودداری کنند.

۵- روش اندازه گیری اینترلوکین-۶

سطح اینترلوکین-۶ با استفاده از کیت انسانی مخصوص (Pharmigen, San Diego, CA, USA) و به روش ELISA اندازه گیری شد. حساسیت روش اندازه گیری کمتر از 0.7 pg/ml بود.

۶- پروتکل تمرینی

پروتکل تمرینی شامل تمرینات هوازی استقامتی با شدت بالا به مدت هشت هفته و در هر هفته سه جلسه و هر جلسه به مدت ۶۰ (زمان کل جلسه تمرینی شامل گرم کردن، بدنه اصلی و سرد کردن) دقیقه بود. برنامه تمرین هوازی شامل دویدن روی نوارگردان به مدت ۲۱ دقیقه (بدنه اصلی تمرین) با شدتی معادل ۷۰ تا ۹۰ درصد ضربان قلب ذخیره بود. شدت تمرین به وسیله ضربان سنج (POLAR/ فنلاند) کنترل شد. همچنین بعد از دو روز بی تمرینی در صبح روز تمرین، ضربان قلب استراحتی آزمودنی‌ها با استفاده از ضربان سنج سنجیده شد. جلسات تمرینی در ساعات بعد از ظهر و حدود ۷ عصر صورت می گرفت (Sabeti et al, 2020).

۷- نحوه مکمل دهی

گروه کنترل که هیچ گونه مکمل غذایی دریافت نکردند و رژیم غذایی خود را با دارونما ادامه داد. اما در گروه شماره دو که مکمل غذایی مورد مطالعه در این تحقیق را دریافت می نمایند از دو روز قبل از شروع تمرینات مکمل غذایی را دریافت کردند. مکمل‌های پروتئینی شامل ۱۵ گرم پودر خشک سفیده تخم مرغ (۷۵ کیلوکالری) و مکمل‌های کربوهیدراتی شامل ۱۷/۵ گرم پودر جوانه گندم (۷۸ کیلوکالری) بود که هیچ طعمی به آن افزوده نشده بود. هر مکمل به عنوان یک پودر خشک در بسته‌های مهر و موم شده و با یک کد شماره برای اطمینان از کور شدن مطالعه تحویل آزمودنی‌ها داده شد. از آزمودنی‌ها خواسته شده بود که مکمل‌ها را تقریباً ساعت ۵ بعد از ظهر هر روز (تقریباً دو ساعت قبل از جلسه تمرینی در روزهای تمرین) با مخلوط کردن در ۲۰۰ میلی لیتر آب معدنی مصرف کنند، در غیر اینصورت تا زمان استفاده در یخچال نگهداری می شدند. هر یک از شرکت کنندگان مکمل‌های یکسانی را در دوره هشت هفته ای مصرف کردند و پایبندی آنها به رژیم روزانه کنترل شد (Hida et al, 2012).

۸- روش‌های آماری

به منظور تعیین میانگین و انحراف معیار از آمار توصیفی استفاده شد و وضعیت توزیع داده‌ها با آزمون کولموگروف-اسمیرنوف مورد ارزیابی قرار گرفت. برای بررسی اختلاف میانگین گروه‌ها از آزمون t مستقل و نیز به منظور بررسی تفاوت‌های دو مرحله پیش آزمون- پس آزمون از آزمون t وابسته استفاده شد. لازم به ذکر است تمام یافته‌ها در سطح معنی‌داری ۰/۰۵ و توسط نرم‌افزار SPSS26 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

ویژگی‌های فردی و مشخصات آنتروپومتریک و فیزیولوژیک آزمودنی‌های دو گروه تمرین و تمرین+مکمل در جدول ۱ نمایش داده شده است. همچنین مقادیر مورد اندازه‌گیری شاخص‌های مورد مطالعه در دو مرحله پیش آزمون و پس آزمون در جدول ۲ ذکر شده است. علاوه بر این با استفاده از آزمون شاپیرو-ویلک توزیع طبیعی داده‌ها مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار شاخص‌های فردی

متغیر	تمرین	تمرین + مکمل
سن (سال)	۲۲/۳±۲/۴۵	۲۲/۵۰±۲/۶۵
وزن (کیلوگرم)	۷۲/۷±۱۰/۱۳	۷۳±۱۰/۹۵
قد (سانتی‌متر)	۱۷۵±۵/۸۰	۱۷۶±۶/۱۰
درصد چربی (%)	۱۸/۲±۳/۷۲	۱۸/۵±۴

جدول ۲. میانگین و انحراف معیار شاخص‌های وابسته مورد مطالعه

متغیر	گروه تمرین		گروه تمرین + مکمل	
	پیش آزمون	پس آزمون	پیش آزمون	پس آزمون

۳/۰±۲۴/۸	۲/۰±۲۹/۱۷	۲/۱±۸۴/۱	۲/۰±۲۷/۳۲	IL-6 (Pg/Ml)
۲۷/۸±۷۲۵/۷۴	۲۰/۷±۵۰۴/۸۱	۲۳/۸±۹۴۸/۵۲	۲۰/۷±۲۸۹/۲۸	NT- proBNP
۵۴/۱±۵/۵	۵۱/۲±۲/۸	۵۱/۲±۱/۹	۵۰/۲±۱/۳	VO ₂ max (ml/kg/min)

برای تعیین تأثیر هشت هفته تمرین استقامتی شدید با و بدون مصرف همزمان مکمل سفیده تخم مرغ و جوانه گندم بر IL-6، NT- proBNP و VO₂max در دو گروه تمرین و تمرین+مکمل از آزمون t مستقل استفاده شد (جدول ۳).

جدول ۳. تفاوت‌های بین گروهی بر IL-6، NT- proBNP و VO₂max در دو گروه تمرین و مکمل+تمرین

سطح معنی- داری	T	درجه آزادی	اختلاف میانگین‌ها	همگنی واریانس		مراحل اندازه‌گیری	
				معنی‌داری	F		
۰/۷۹۱	۰/۲۷	۲۲	۰/۰۸۰	۰/۹۵۰	۰/۰۰۴	پیش آزمون	IL-6
۰/۱۲۷	۱/۶۱	۲۲	۰/۶۴	۰/۰۱۶*	۶/۸۷۰	پس آزمون	
۰/۹۴۵	۰/۰۷۰	۲۲	۰/۲۱۴	۰/۶۶۶	۰/۱۹۱	پیش آزمون	NT- proBNP
۰/۲۹۶	۰/۷۱/۱	۲۲	۳/۷۷۷	۰/۸۱۶	۰/۰۵۶	پس آزمون	
۰/۹۸۱	۰/۰۲۵	۲۲	۰/۰۲۵	۰/۱۸۱	۱/۹۰۷	پیش آزمون	VO ₂ max (ml/kg/min)
۰/۰۰۸*	۲/۹۳	۲۲	۳/۰۸۹	۰/۰۷۷	۳/۴۵۱	پس آزمون	

*نشانه معنی‌داری در سطح (p<۰/۰۵) است.

از سوی دیگر برای تعیین تأثیر تمرین استقامتی شدید همراه با مصرف همزمان مکمل سفیده تخم مرغ و جوانه گندم بر IL-6، NT- proBNP و VO₂max در هر دو گروه به صورت جداگانه و تعیین اثر بخشی تمرین و تمرین+مکمل از آزمون t وابسته استفاده شد (جدول ۴).

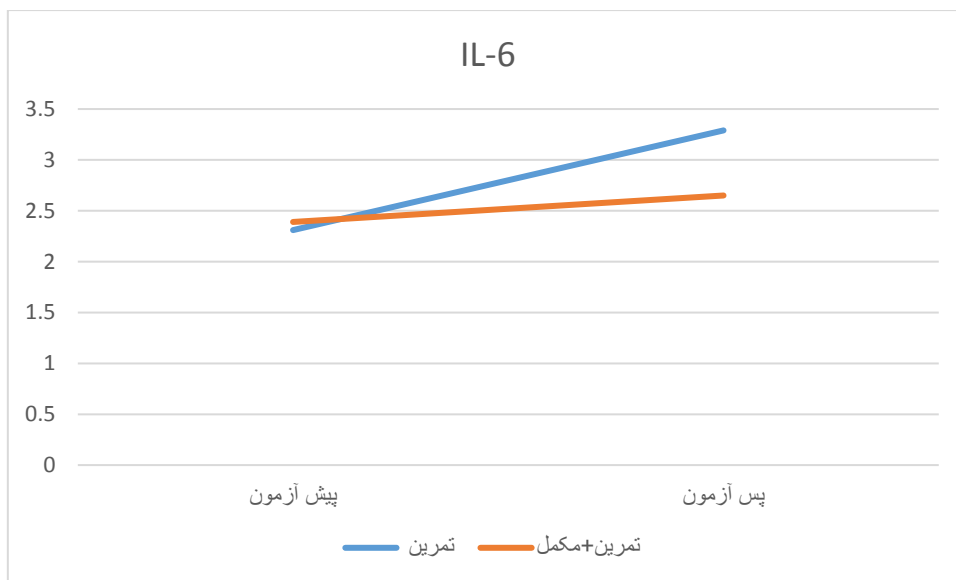
جدول ۴. تفاوت درون گروهی بر مقادیر IL-6، NT- proBNP و VO₂max اندازه گیری شده

سطح معنی داری	انحراف معیار	تفاوت میانگین	پیش آزمون و پس آزمون	
۰/۰۱۱*	۱/۱۱۲	۰/۹۸۷	تمرین	IL-6
۰/۰۵۵	۰/۴۳۳	۰/۲۶۸	تمرین+مکمل	
۰/۰۰۰*	۱/۷۶۱	۳/۶۵۸	تمرین	NT- proBNP
۰/۰۰۰*	۲/۱۸۰	۷/۲۲۱	تمرین+مکمل	
۰/۰۰۲*	۰/۵۷۹	۰/۶۸۰	تمرین	VO ₂ max (ml/kg/min)
۰/۰۰۰*	۰/۹۸۲	۳/۷۴۴	تمرین+مکمل	

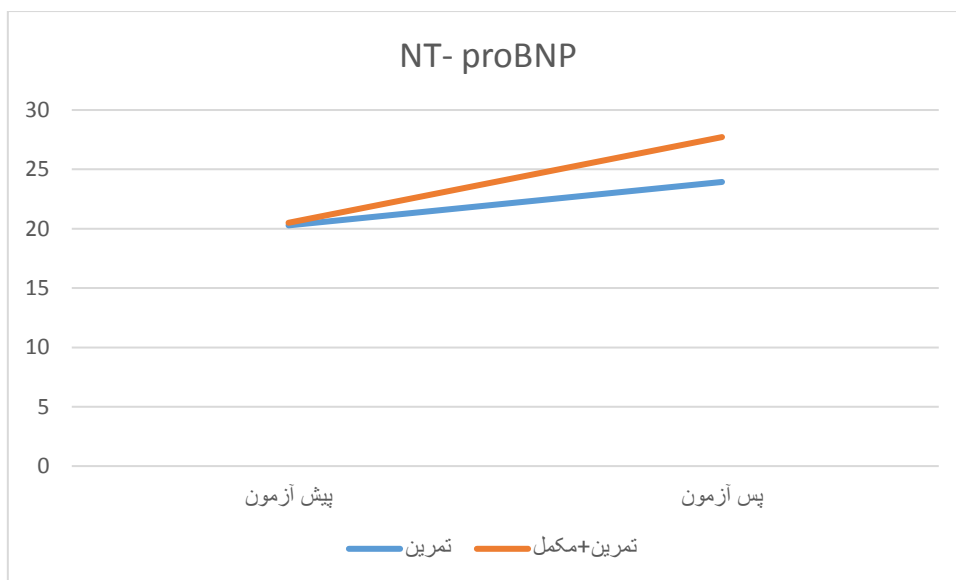
* نشانه معنی داری در سطح (p<۰/۰۵) است.

مطالعه حاضر نشان داد که در شاخص های IL-6، NT- proBNP و VO₂max با استفاده از آزمون t مستقل در پیش آزمون دو گروه با یکدیگر اختلاف معنی داری از نظر آماری وجود ندارد. همچنین بین پس آزمون دو گروه تمرین و تمرین+مکمل شاخص های IL-6 و NT- proBNP اختلاف معنی داری مشاهده نشد. بنابراین از این یافته می توان نتیجه گیری کرد که تمرین و تمرین+مکمل تأثیر معنی داری بر مقادیر شاخص های IL-6 و NT- proBNP ندارد. از سوی دیگر بین پس آزمون دو گروه تمرین و تمرین+مکمل تنها در شاخص VO₂max اختلاف معنی داری مشاهده شد. بنابراین می توان نتیجه گیری کرد که تمرین و تمرین+مکمل تأثیر معنی داری بر مقادیر شاخص VO₂max دارد.

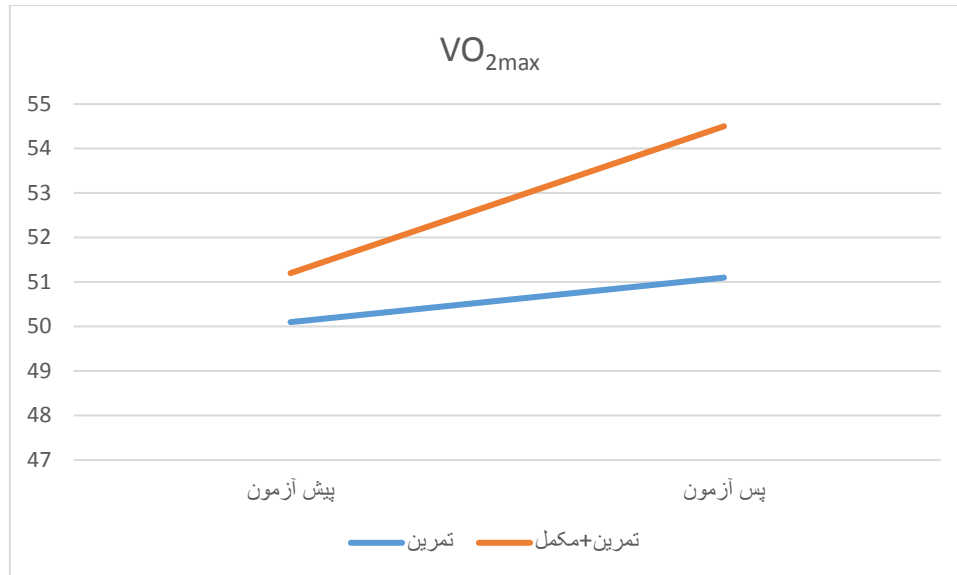
علاوه بر این نتایج حاصل از آزمون t وابسته اختلاف معنی داری را در دو مرحله اندازه گیری پیش آزمون و پس آزمون در گروه تمرین برای شاخص های IL-6، NT- proBNP و VO₂max نشان داد. همچنین نتایج آزمون t وابسته اختلاف معنی داری را در دو مرحله اندازه گیری پیش آزمون و پس آزمون در گروه تمرین+مکمل برای شاخص های NT- proBNP و VO₂max نشان داد اما اختلاف معنی داری در دو مرحله اندازه گیری برای شاخص IL-6 مشاهده نشد.

شکل ۱. تغییرات IL-6 در دو مرحله پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه تمرین و تمرین+مکمل

شکل ۲. تغییرات NT- proBNP در دو مرحله پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه تمرین و تمرین+مکمل

شکل ۳. تغییرات VO₂max در دو مرحله پیش آزمون-پس آزمون در دو گروه تمرین و تمرین+مکمل

بحث و نتیجه گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که مقادیر شاخص IL-6 در پیش آزمون دو گروه با یکدیگر اختلاف معنی داری ندارد. همچنین بین پس آزمون دو گروه تمرین و تمرین+مکمل اختلاف معنی داری مشاهده نشد. بنابراین از این یافته می توان نتیجه گیری کرد که تمرین و تمرین+مکمل تأثیر معنی داری بر مقادیر IL-6 ندارد. همچنین طبق نتایج بدست آمده در دو مرحله اندازه گیری در گروه تمرین برای شاخص IL-6 اختلاف معنی داری مشاهده شد. بنابراین تمرین استقامتی شدید بدون مصرف مکمل منجر به اختلاف معنی دار بین پیش آزمون و پس آزمون مقادیر IL-6 می شود. علاوه بر این اختلاف معنی داری در دو مرحله اندازه گیری در گروه تمرین+مکمل برای شاخص IL-6 مشاهده نشد. بنابراین تمرین استقامتی شدید بدون مصرف مکمل منجر به اختلاف معنی دار بین پیش آزمون و پس آزمون مقادیر IL-6 نمی شود. با توجه به این نتایج می توان بیان کرد که تفاوت معنی داری بین گروه تمرین و تمرین+مکمل وجود دارد. بنابراین در گروه تمرین استقامتی شدید بدون مصرف مکمل مقادیر IL-6 نسبت به گروه تمرین استقامتی شدید همراه با مصرف همزمان مکمل سفیده تخم مرغ و جوانه گندم افزایش بیشتری از نظر آماری نشان می دهد.

نتایج مطالعه حاضر با مطالعات نوبر و همکارانش (۲۰۰۸) (Neubauer et al, 2008)، اسشارهگ و همکارانش (۲۰۰۵) (Scharhag et al, 2008) و الستراسکی و همکارانش (۲۰۰۰) (Ostrowski et al, 2000) که افزایش میزان پلاسمای IL-6 را بعد از فعالیت‌های ورزشی استقامتی گزارش کردند، همسو است (Scharhag et al, 2008). هرچند اثرات هر دو نوع فعالیت‌های ورزشی کوتاه مدت و دراز مدت بر دستگای بدن هنوز دقیق شناخته نشده است که بتوانیم به طور مستقیم اثرات ضدالتهابی ناشی از فعالیت‌های ورزشی طولانی مدت را در ورزشکاران تایید کنیم، اما برخی یافته‌های اخیر از نقش شدت و دوره‌های فعالیت ورزشی در بیان ژن IL-6 در انواع تارها حمایت می‌کنند. مطالعات نشان داده‌اند که غلظت پلاسمای IL-6 بدون تردید تحت تأثیر فعالیت شدید افزایش و در طی فعالیت‌های طولانی مدت کاهش می‌یابد. پدرسون و همکارانش (۲۰۰۰) با اندازه‌گیری mRNA IL-6 در دوندگای ماراتون بعد از مسابقه نشان دادند که IL-6 اساساً در پاسخ به فعالیت‌های ورزشی شدید و آسیب عضله ناشی از فعالیت، تولید و ترشح می‌شود. Pedersen et al, (2000) نوبر و همکارانش (۲۰۰۸) نیز افزایش میزان IL-6 را با هدف بررسی نشانه‌های آسیب عضله و پاسخ التهابی سیستمیک در ورزشکاران گزارش کردند بنابراین، ارتباط شدت آسیب و التهاب که به وسیله محققان تفسیر شده بیان می‌کند که انقباض‌های شدید می‌تواند ساز و کار تولید و ترشح IL-6 را تحت تأثیر قرار دهد و آسیب ناشی از فعالیت ورزشی را محرک اولیه تولید IL-6 بیان می‌کنند. تغییر پلاسمای IL-6 هنگام فعالیت ورزشی می‌تواند مربوط به شدت، مدت فعالیت ورزشی و جرم عضله به کار رفته و ظرفیت استقامتی افراد باشد. همچنین، می‌توان به تأثیر دیگر فاکتورها مانند ترشح کاتکولامین‌ها، هیپوکسی یافت، فشار آندوتلیال و افزایش بازده قلبی هنگام فعالیت ورزشی نیز اشاره کرد. (Neubauer et al, 2008).

از سوی دیگر نتایج این پژوهش با یافته‌های برودبنت و همکارانش (۲۰۰۸)، گلین و همکارانش (۲۰۰۳) و سو و همکارانش (۲۰۰۸) (Pedersen et al, 2000) هم‌چنین برودبنت و همکارانش (۲۰۰۸)، گلین و همکارانش (۲۰۰۳) و سو و همکارانش (۲۰۰۸) نیز کاهش میزان IL-6 را در نمونه‌های خونی ورزشکاران گزارش کرده‌اند. (Broadbent et al, 2008). (Gielon et al, 2003). (Su et al, 2008). روهیتگوخال و همکارانش (۲۰۰۷)، تأثیر تمرینات منظم را بر IL-6 در ورزشکاران و غیرورزشکاران بررسی کردند. نتایج آنها نشان داد ورزشکاران، کمترین میزان تغییر را در پلاسمای IL-6 به دنبال فعالیت ورزشی طولانی مدت نسبت به غیرورزشکاران نشان دادند و بیان کردند که تمرینات منظم، پاسخ ایمنی به فعالیت ورزشی را کاهش می‌دهد. میزان زیاد فعالیت ورزشی با کاهش مقادیر سطح

پلاسمایی IL-6 همراه است و بنابراین افزایش بیان گیرنده IL-6 عضله در افراد با ظرفیت هوازی زیاد که یک پیامد ورزشی است، به نظر می‌رسد می‌تواند پیامد کاهش پلاسمای IL-6 را توجیه کند.

در ارتباط با NT-proBNP با توجه به نتایج مطالعه حاضر در پیش آزمون و پس آزمون دو گروه با یکدیگر اختلاف معنی‌داری از نظر آماری مشاهده نشد. بنابراین از این یافته می‌توان نتیجه‌گیری کرد که تمرین و تمرین+مکمل تأثیر معنی‌داری بر مقادیر NT-proBNP ندارد. همچنین در دو مرحله اندازه‌گیری در هر دو گروه تمرین و تمرین+مکمل برای شاخص NT-proBNP اختلاف معنی‌داری مشاهده شد. بنابراین تمرین استقامتی شدید با و بدون مصرف مکمل منجر به اختلاف معنی‌داری بین پیش آزمون و پس آزمون مقادیر NT-proBNP می‌شود. با توجه به این نتایج می‌توان بیان کرد که تمرین استقامتی شدید به تنهایی و نیز همراه با مصرف همزمان مکمل سفیده تخم مرغ و جوانه گندم بر NT-proBNP تأثیر معنی‌داری دارد.

نتیجه مطالعه حاضر با نتایج مطالعات میدلتون و همکارانش (۲۰۰۶)، ویدوتو و همکارانش (۲۰۰۵) هم‌خوانی داشت. آنها نیز افزایش معنی‌داری میزان پلاسمایی NT-proBNP را بعد از فعالیتهایی نظیر دوی ماراتون، دوچرخه سواری و سه گانه استقامتی گزارش کرده بودند. (Middleton et al, 2006) (Vidotto et al, 2005). اسشارهگ و همکارانش (۲۰۰۵) افزایش ناشی از ورزش در میزان NT-proBNP پلاسمای را نتیجه افزایش فشار قلبی ناشی از کشش میوسیت‌ها در مدت زمان فعالیت ورزشی استقامتی گزارش کرده‌اند، که می‌توان ارتباط مثبت بین زمان فعالیت ورزشی استقامتی و میزان غلظت پلاسمایی NT-proBNP را در پژوهش آن‌ها بیان کرد (Scharhag et al, 2008). هرچند توماس و همکارانش (۲۰۰۶) افزایش ناشی از ورزش در میزان پلاسمایی NT-proBNP را مربوط به اختلال عملکرد قلبی در ورزشکاران جوان گزارش کرده‌اند، (Tomas et al, 2006). اما در توافق با نتایج میدلتون و همکارانش (۲۰۰۶)، افزایش میزان پلاسمایی NT-proBNP را نمی‌توان تنها با اختلال عملکرد قلبی در ورزشکاران مربوط دانست. تحریکات مکانیکی و عصبی-هورمونی همراه با کشش میوسیت‌های بطنی در پاسخ به میزان انبساط بطنی نیز می‌تواند به افزایش مولکولی هر دو نوع BNP و NT-proBNP پلاسمای منجر شود. بنابراین افزایش در میزان پلاسمایی NT-proBNP در ورزشکاران به طور یقین تنها نمی‌تواند نشان دهنده بیماری یا اختلال عملکرد قلبی باشد، اما می‌توان افزایش میزان پلاسمایی NT-proBNP را به فشار همودینامیکی تحمیل شده و پاسخ فیزیولوژیکی قلب به کاهش فشار قلبی نسبت داد. در نتیجه، با ارزیابی غلظت پلاسمایی NT-proBNP می‌توان از آن به عنوان شاخصی مناسب برای

تفاوت قائل شدن بین تغییرات فیزیولوژیکی و پاتولوژیکی قلبی در ورزشکاران استقامتی نیز استفاده کرد. Middleton (et al, 2005). این یافته با نتایج پژوهش‌های بانفی و همکارانش (۲۰۰۵) و بارتک و همکارانش (۲۰۰۳) همخوانی نداشت. آن‌ها کاهش معنی‌دار و عدم تغییر میزان پلاسمایی BNP یا NT-proBNP را هنگام فعالیتهای استقامتی مانند دوچرخه سواری حرفه‌ای و مسابقات سه‌گانه استقامتی به ترتیب گزارش کرده‌اند (۲۰۰۷). بانگاهی دقیق‌تر به چند پژوهش فوق می‌توان علت این تناقض را از یکطرف به اختلاف در نوع متغیر اندازه‌گیری شده BNP به جای NT-proBNP پلاسمای و از طرف دیگر تفاوت در نوع و شدت فعالیت‌های ورزشی می‌توان نسبت داد. بانفی و همکارانش (۲۰۰۵) در مطالعه خود تفاوت معنی‌داری را در میزان پلاسمایی BNP قبل و بعد از مسابقه سه‌گانه استقامتی بین ورزشکاران و گروه کنترل مشاهده نکرده و تغییر در میزان پلاسمایی BNP را به عادات‌های تمرینی با پاسخ سازشی قلب ورزشکاران به تمرینات منظم با شدت معین در آن‌ها مربوط دانستند. (Banfi et al, 2005). با توجه به آنکه پاکسازی و تخریب اولیه BNP و NT-proBNP پلاسمای از طریق آنندوپپتیدهای خنثی (Neutral Endopeptidase) و فیلتراسی و نگلومرولیکلیه‌ها صورت می‌گیرد، سرعت تصفیه BNP و NT-proBNP متفاوت گزارش شده است. با در نظر گرفتن وزن مولکولی زیاد NT-proBNP پلاسمای و نیمه عمر طولانی آن (۶۰ دقیقه) نسبت به BNP (۲۲ دقیقه) می‌توان فرض کرد که افزایش غلظت پلاسمایی NT-proBNP بعد از فعالیت ورزشی می‌تواند در پاسخ به کاهش سرعت تصفیه ترشح اولیه آن از سوی کلیه‌ها باشد. از طرفی، این تأخیر در تصفیه هم می‌تواند ناشی از تغییر نفوذپذیری سلول‌های کلیوی یا آسیب برداشت آن‌ها باشد که بر سرعت استخراج کلیوی تأثیر می‌گذارد (Bartek et al, 2003).

علاوه بر این در ارتباط با VO_{2max} نتایج مطالعه حاضر اختلاف معنی‌داری در مقادیر شاخص VO_{2max} در پیش‌آزمون دو گروه با یکدیگر نشان نداد. با این حال بین پس‌آزمون دو گروه تمرین و تمرین+مکمل اختلاف معنی‌داری مشاهده شد. بنابراین از این یافته می‌توان نتیجه‌گیری کرد که تمرین و تمرین+مکمل تأثیر معنی‌داری بر مقادیر VO_{2max} دارد. همچنین در دو مرحله اندازه‌گیری در دو گروه تمرین و تمرین+مکمل برای شاخص VO_{2max} اختلاف معنی‌داری مشاهده شد. بنابراین تمرین استقامتی شدید بدون مصرف مکمل منجر به اختلاف معنی‌داری بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون مقادیر VO_{2max} می‌شود.

نتایج مطالعه حاضر با نتایج مطالعات احمدی و همکاران (۱۳۹۹) همسو بود. نتایج مطالعات احمدی و همکاران (۱۳۹۹) افزایش میزان حداکثر اکسیژن مصرفی در هر دو گروه را نشان داد، که نشان از رسیدن افراد به بیش‌جبرانی بود، که باعث

سازگاری هر چه بیشتر افراد طی این مدت شده بود. علاوه بر این سایتالو و همکاران (۲۰۰۰) دریافتند بین تغییرات ضربان قلب و میزان حداکثر اکسیژن مصرفی در ورزشکاران بطور قابل توجهی ارتباط وجود دارد. از سوی دیگر آرون و همکاران (۲۰۰۷) نتایجی ناهمسو با نتایج مطالعه حاضر بدست آوردند. آنها دریافتند که پس از ۶ هفته تمرین شدید در گروهی که به تمرینات فشرده مشغول بودند، کاهش میزان حداکثر اکسیژن مصرفی به نسبت گروهی که تمرینات عادی تیم را انجام می دادند مشاهده شد و فاکتورهای پایش نشان داد افراد گروه تمرین فشرده، دچار فراخستگی شده بودند و پس از ۱ روز ریکاوری فعال به پیشرفت رسیدند. همچنین صابری و همکاران (۱۳۹۹) نتایجی ناهمسو با مطالعه حاضر بدست آوردند. آنها پس از هشت هفته تمرین استقامتی و مقاومتی برای دوندگان نخبه در دو گروه جداگانه، هیچگونه افزایش معنی داری در پیش آزمون و پس آزمون و نیز اختلاف در دو گروه مشاهده نکردند (Saberi et al, 2020). در حالی که ما در هر دو گروه تمرین و تمرین+مکمل افزایش معنی داری را پس از هشت هفته تمرین مشاهده کردیم که این افزایش در گروه تمرین+مکمل نسبت به گروه تمرین بیشتر بود.

یکی از نشانگرهای اصلی و محبوب در ورزش استقامتی بررسی میزان VO_{2max} با آزمونهای فزآینده و امانده ساز است که نتیجه این آزمون همبستگی بالینی با فعالیت های طولانی مدت و شدت بالا دارد. ورزشکاران مبتلا به فراخستگی غیرعملکردی دچار افت در میزان VO_{2max} می شوند. به طور کلی در اثر تمرینات استقامتی تعداد مویرگ های موجود در سطح مقطع عضله افزایش می یابد. این تمرینات باعث افزایش تراکم مویرگی شده و در نتیجه وضعیت بهتری را برای جریان خون داخل و خارج تارهای عضلانی فعال فراهم می کنند. از آنجا که این مویرگ های جدید به طور کامل نمی توانند فقط با تارهای عضلانی کند انقباض ارتباط برقرار کنند، لذا این سازگاری باعث می شود محیط کوچک غنی از اکسیژن در دسترس تارهای تند انقباض معین قرار گیرد و در نتیجه تنفس میتوکندریایی در بین تارها به مقدار بیشتری امکانپذیر می شود. همچنین در افراد، تمرینات ویژه گسترش استقامت عضلانی باعث تغییراتی در ترجمان ژنتیکی میوزین ATPase اجزای ساختاری معین از مولکول میوزین و عملکرد انقباض میوزین در مجموعه ای منتخب از تارهای عضلانی می شود. همانطور که در ابتدای بحث گفته شد قدرت عضلانی رابطه مستقیمی با استقامت عضلانی دارد. تاگارد و همکاران معتقدند که افزایش در استقامت عضلانی در ابتدا با سازگاری در عضله به وسیله افزایش در متابولیسم انرژی اکسیداتیو، ظرفیت بافری اسیدی و افزایش در مقاومت به خستگی در سیستم عصبی ایجاد می شود (Saberi et al, 2020).

در هر صورت نتایج متضاد پژوهش حاضر با سایر مطالعات احتمالاً ناشی از اختلاف در شرایط فیزیولوژیکی افراد شرکت کننده، سلامتی، مدت، نوع و شدت تمرین و وضعیت تغذیه ای است. با توجه به اینکه این مطالعه با محدودیت‌های زیادی از جمله رژیم غذایی متنوع، پاسخهای سازگاری گوناگون به فعالیت بدنی، شرایط به وجود آمده از بروز بیماری کووید-۱۹ و محدودیت‌های اعمال شده و سختی‌های کار و اندازه‌گیری شاخص‌ها و تفاوت‌های فردی رو به رو بود، در نتیجه جانب احتیاط را در تفسیر نتایج باید بیشتر رعایت کرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های مطالعه حاضر می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که تمرین استقامتی شدید ذاتاً منجر به بهبود مقادیر VO_{2max} و NT-proBNP، IL-6 دوندگان استقامتی می‌شود. همچنین چنین نتایجی برای مکمل سفیده تخم مرغ و جوانه گندم نیز قابل تصور است. با این حال به دلیل وجود شرایط کرونایی و اعمال محدودیت‌های بالا نیاز مطالعات بیشتری به شکل گروه‌بندی شده و در رده‌های سنی مختلف و با سطوح آمادگی جسمانی متفاوتی مورد نیاز است. از همین روی علاوه بر اینکه پیشنهاد می‌شود ورزشکاران استقامتی از تمرینات تداومی شدید همراه با پودر سفیده تخم مرغ و پودر جوانه گندم به منظور بهبود شاخص‌های قلبی-تنفسی و سیستم ایمنی خود بهره‌مند شوند، همچنین پیشنهاد می‌شود از آزمودنی‌هایی با رده‌های سنی، جنسیت، سطح آمادگی جسمانی و نوع رشته ورزشی مختلف به منظور مشاهده اثرات مکمل‌دهی پودر سفیده تخم مرغ و جوانه گندم همراه با تمرینات استقامتی شدید در مطالعات آتی استفاده شود.

منابع

1. Claessens P, Claessens C, Claessens M, Henderieckx J, Claessens J. Physiological or pseudophysiological ECG changes in endurance-trained athletes. *Heart Vessels*. Springer; 2000;15(4):181–90.doi:10.1007/S003800070021[pubmed:11471658]
2. Hawkrige AM, Heublein DM, Bergen HR, Cataliotti A, Burnett JC, Muddiman DC. Quantitative mass spectral evidence for the absence of circulating brain natriuretic peptide (BNP-32) in severe human heart failure. *Proc Natl Acad Sci. National Acad Sciences*; 2005;102(48):17442–7. doi:1073/pna5.0508782102.E pub2005 Nov17. [pubmed:16293687].
3. Cardarelli R, Lumicao TG. B-type natriuretic peptide: a review of its diagnostic, prognostic, and therapeutic monitoring value in heart failure for primary care physicians. *J Am Board Fam Pract*. 2003jul-Aug; 16(4):327-33.doi:10.3122/jabfm.16.4.327.PMID:12949034.
4. Scharhag J, Meyer T, Auracher M, Müller M, Herrmann M, Gabriel H, et al. Exercise-induced increases in NT-proBNP are not related to the exercise-induced immune response. *Br J Sports Med. British Association of Sport and Exercise Medicine*; 2008may;42(5):383–5.doi:10.1136/bjism.2007.039529.Epub2008 jang9.PMID:18184752.
5. Middleton N, Shave R, George K, Whyte G, Forster J, Oxborough D, et al. Novel application of flow propagation velocity and ischaemia-modified albumin in analysis of postexercise cardiac function in man. *Exp Physiol. Wiley Online Library*; 2006May;91(3):511–9.doi:10.1113/expphysiol.2005.032631-Epub2006jan 23.PMID:16431933.
6. Vidotto C, Tschan H, Atamaniuk J, Pokan R, Bachl N, Müller MM. Responses of N-terminal pro-brain natriuretic peptide (NT-proBNP) and cardiac troponin I (cTnI) to competitive endurance exercise in recreational athletes. *Int J Sports Med*. 2005 OC;26(08):645–50.doi:10.1055/s-2004-830491. PMID:16158369.
7. Bartek J, Stejskal D, Lacnáč B, Juráková R. Application of determined NT-proBNP in physical standardized exercise. *Biomed Pap Med Fac Univ Palacky Olomouc Czech Repub*. 2003Nov;147(1):71–5.doi:10.5507/pb.2003.010. PMID:15034608.
8. Neilan TG, Januzzi JL, Lee-Lewandrowski E, Ton-Nu T-T, Yoerger DM, Jassal DS, et al. Myocardial injury and ventricular dysfunction related to training levels among nonelite participants in the Boston marathon. *Circulation*. 2006Nov;114(22):2325–33.doi:10.1161/circulationaha.106.6474Epub2006 Nov13. PMID:17101848.
9. Ma KK, Ogawa T, Adolfo J. Selective upregulation of cardiac brain natriuretic peptide at the transcriptional and translational levels by pro-inflammatory cytokines and by conditioned medium derived from mixed lymphocyte reactions via p38 MAP kinase. *J Mol Cell Cardiol. Elsevier*; 2004Apr;36(4):505–13.doi:10-1016/yjmcc.2004.01.901 PMID:15081310.
10. Kanda T, Takahashi T. Interleukin-6 and cardiovascular diseases. *Jpn Heart J*. 2004Mar;45(2):183–93. doi:10.1536/jhj.45.183. PMID:15090695.

11. Nieman DC, Dumke CL, Henson DA, McAnulty SR, Gross SJ, Lind RH. Muscle damage is linked to cytokine changes following a 160-km race. *Brain Behav Immun.* 2005Sep;19(5):398–403.doi:10.1016/j.bbi.2005.03.008.PMID:16061149.
12. Yamin C, Duarte JAR, Oliveira JMF, Amir O, Sagiv M, Eynon N, et al. IL6 (-174) and TNFA (-308) promoter polymorphisms are associated with systemic creatine kinase response to eccentric exercise. *Eur J Appl Physiol.* 2008Oct;104(3):579–86. doi:10.1007/S00421-008-0728-4.Epub2008Aug30. PMID:18758806.
13. Cooper LAM, Brown SL, Hocking E, Mullen AC. The role of exercise, milk, dairy foods and constituent proteins on the prevention and management of sarcopenia. *Int J Dairy Technol.* 2016Dec;69(1):13–21.doi:10.1111/1471-0307.0307.12280.
14. Saberi AA, Fathi M, Hejazi K. Comparing the Effect of Eight Weeks of Resistance and Endurance Trainings on Physiological and Functional Factors and Record of Elite Runners. *J Sport Biomech. Journal of Sport Biomechanics;* 2020;6(1):32–43.
15. Hida A, Hasegawa Y, Mekata Y, Usuda M, Masuda Y, Kawano H, et al. Effects of egg white protein supplementation on muscle strength and serum free amino acid concentrations. *Nutrients.* 2012Oct19;4(10):1504–17.doi:|0.3390/nu4101504 PMID:23201768:PMC3497008.
16. Pedersen BK, toft AD, Effects of exercise on lymphocytes and cytokines. *Br J Sports Med* :2000Aug ; 34(4) : 246-51.doi:10.1136/bjism.34.4.246. PMID:10953894: PMID:PMC1724218.
17. Neubauer O, Konig D, Wagner KH. Recovery after an Ironman triathlon: sustained inflammatory responses and muscular stress. *Eur J Appl physiol.*2008 oct;104(3):417-26.doi:10.1007/s00421008-0787-6.Epub 2008 jun 12. PMID:18548269.
18. Ostrowski K, Schjerling P, Pedersen BK. Physical activity and plasma interleukin 6 in humans-effect of in tensity exercise. *Eur J Appl physiol;*2000 Dec; 83(6): 512-5.doi:10.1007/S0042100000312. PMID:11192058.
19. Broadbent S, Rousseau J, Thorp RM, Choate SL, Jackson FS, Rowlands DS. Vibration therapy reduces plasma IL6 and muscle soreness after downhill renning. *Br J Sport Med,* 2010 sep;44(12)888-94.doi:10.1136/bjism.2008.052100-Epub2008 Sep23. PMID:18812416.
20. Gielon S, Adam V, Mobius Winkler S, Linke A, Erbs S, Ya J, et al. anti-inflammatory effects of exercise training in the skeletal muscle of patients with chronic heart failure. *J Am coll cardiol;*2003 Sep.42:861-68.doi: 10-1016/s 0735-1097(03)00848-9. PMID:12957433.
21. Su Q .S , Tian Y, Zhang IG, zhang H. Effect of allicin supplementation on plasma markers of exercise-induced muscle damage, IL-6 and antioxidant capacity. *Eur J Appl physiol* 2008 Jun;103:275-83.doi: 10.1007/S00421-008-0699-5.Epub 2008 Feb28. PMID:18305954.
22. Gokhale R, Chandrashekara S, et al. cytokine response to strenuous exercise in athletes and non-athletes an adaptive response. *cytokine.* 2007 Nov 40:123-27.doi:1016/j.cyto.2007.08.006-Epub2007 Oct 22. PMID:17950614.

8th International Conference on
Applied Research in Basic Sciences,
Engineering and Technology

Archive of SID

September 19, 2023

Tbilisi - Georgia

23. Tomas G, Janes L, Elizaveth L, thang-thao T, Danita M, Davinder S, et al, editors. myocardial injury and ventricular dysfunction related to training levels among nonelite participants in the boston marathon. *Circulation*, 2006 Nov;114;2325-33. doi:10.1161/CIRCULATIONALTA.106.6474Epub2006 Nov 13. PMID:17101848.
24. Banfi G, Milqiorian S, Dolici A, Nosed M, Scapellato L, Franzini C. B-Type natriuretic peptide in athletes performing on olympic triathlon. *J sports med phys fitness*; 2005 Dec, 45:529-31. PMID:16446686.
25. Bartek J, Stejskal D, Lancnk b, Jurakava R. Application of determined NT-PROBNP in physical standardized exercise. *biomed 2003 Nov*. pubmed Fac nniv palackg olomouc Czech repub. doi:10.5507/bp.2003.010. PMID:1534608.
26. Park S-K, Park J-H, Kwon Y-C, Yoon M-S, Kim C-S. The effect of long-term aerobic exercise on maximal oxygen consumption, left ventricular function and serum lipids in elderly women. *J physiol anthropol appl human sci*. 2003 Jan; 22(1): 11-7. [doi:10-2114/lpa-22.11] PMID:12672978.
27. Takarda Y, Ishii N, Effects of low-intensity resistance exercise with short interser rest period on muscular function in middle-aged women. *J strength cond res*. 2002 Feb;16(1):1238. [doi: 10.1519/00124278-200202000.000197. PMID:11834117.

8th International Conference on
Applied Research in Basic Sciences,
Engineering and Technology

Archive of SID

September 19, 2023

Tbilisi - Georgia

Abstract

Background and purpose: Exercise has a significant effect on reducing the problems caused by these various cardiovascular and immune diseases. The importance of protein and carbohydrate intake for endurance athletes has been well established. The aim of this study was to evaluate the effect of dietary supplement containing egg white powder and wheat germ powder on increasing the level of immunity, respiratory and electrocardiogram of the heart of athletes with intense endurance training. **Materials and Methods:** In this study, 24 endurance runners with an age range of 18 to 30 years and a BMI of less than 25 kg / m², an intense endurance training program were used, which were randomly divided into two groups of training + supplement (12 people) and Exercises (12 people) were divided. After completing the questionnaire (including personal information, history of sports activity, medical history and family history) by the athletes, all the conditions for participating in the test were explained to the athletes. **Findings and Conclusion:** In this study, there was a statistically significant difference between the pre-test of the two groups in IL-6, NT-proBNP and VO₂max indices and also the post-test of the two groups in IL-6 and NT-proBNP indices. was not observed. However, there was a significant difference between the post-test of the two groups only in the VO₂max index. In addition, the results of the dependent t-test showed a significant difference between the pre-test and post-test measurement stages in the training group for IL-6, NT-proBNP and VO₂max indices. Also, a significant difference was observed in the two stages of pre-test and post-test in the training + supplement group for NT-proBNP and VO₂max, but no such results were observed for IL-6.

Key word: Electrocardiogram - Intense endurance training - Immunity level - Egg white powder - Wheat germ powder